

Сидоренко С. Г.,

*здобувач третього (доктор філософії)
освітньо-наукового рівня вищої освіти,
Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління»,*

УДК 657.9

**ОХОРОНА РУХОМИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК В УКРАЇНІ:
ВИКЛИК ЧАСУ ЧИ НАГАЛЬНА ПОТРЕБА**

**PROTECTION OF MOVABLE TRADEMARKS IN UKRAINE:
TIME CHALLENGE OR URGENT NEED**

Розвиток сучасних комунікаційних та інформаційних технологій, зміни стратегій маркетингу та реклами різноманіття позначень, які виробники намагаються втілити в торговельні марки, призводить до появи нових типів торговельних марок. Рухомі зображення зустрічаються в нашому житті дедалі частіше, їх можна побачити коли ми вмикаємо чи вимикаємо мультимедійні пристрої, комп'ютери, використовуємо програмні продукти, відвідуємо веб-сайти та веб-сторінки, дивимось телебачення тощо.

Автором проаналізовано правову регламентацію охорони рухомих торговельних марок в Україні на національному та міжнародному рівнях.

Ключові слова: *охорона, торговельна марка, рухома торговельна марка, інтелектуальна власність.*

The development of modern communication and information technologies, changes in marketing strategies and advertising the variety of designations that manufacturers are trying to implement into trademarks, leads to the emergence of new types of trademarks. Moving images are more and more common in our lives,

they can be seen when we turn on or off multimedia devices, computers, use software products, visit websites, watch television, etc.

The author analyzes the legal regulation of movable trademark protection in Ukraine at the national and international levels.

Keywords: *protection, trademark, movable trademark, intellectual property*

Рухомі позначення складаються із руху певного об'єкта, тобто візуального сприйняття поєднання об'єкту і руху. Прикладом рухомого зображення може бути відеоролик, логотип, що рухається. Яскравим прикладом рухомої торговельної марки може бути зображення з'єднання двох рук, яке належить фінській компанії Нокія (фін.Nokia) — одній зі світових лідерів у комунікаційних та інформаційних технологіях. Таким чином, типи позначень, які на даний час потенційно розглядаються як торговельні марки, вийшли за межі словесних чи зображувальних елементів.

Слід зауважити, що рухомі знаки хоч і є візуальними позначеннями, проте їх використання викликає низку важливих питань, які потребують наукового вивчення, правового врегулювання та відповідної охорони.

Ідея про потенційно відкритий характер позначень, які можуть бути торговельними марками, втілена в пункті 1 статті 15 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [1], згідно з якою будь-яке позначення або комбінація таких позначень, за допомогою яких можна відрізнити товари і послуги одного виробника від товарів та послуг іншого виробника, може бути торговельною маркою. Таким чином, зазначена стаття не обмежує види позначень, які можуть бути торговельною маркою, проте чітко виділяє одну з ключових функцій торговельної марки – ідентифікувати комерційне джерело товарів і послуг, які пропонуються на ринку.

Аналіз законодавства та практики відомств інших країн щодо рухомих знаків дозволяє дати таке визначення цьому виду знаків: рухомий знак представляє собою рухоме зображення у вигляді послідовного відтворення та

переміщення словесних та/або зображувальних елементів, яке виконує функцію зазначення джерела походження товару або послуги.

Рухомі знаки можуть бути представлені кількома зображеннями, які відображують рух позначення, письмовим описом руху та зразком на будь-якому цифровому носії. У деяких країнах з тих, які приймають на реєстрацію цей вид позначень, рухомим зображенням може бути фрагмент аудіовізуального твору (відеоролик). У цьому випадку позначення представляється за допомогою всіх стоп-кадрів, які складають мультимедійний ефект, або достатньої для демонстрації розрізняльного характеру мультимедійного ефекту добірки зразків, в тому числі у цифровому вигляді, а також додаткового письмового пояснення цього ефекту. Однак слід враховувати, що відеоролик, який не виконує функцію зазначення джерела походження товару або послуги, не може бути об'єктом торговельної марки, а охороняється авторським правом, і відповідно, не може бути зареєстрований в якості торговельної марки.

На міжнародному рівні існування рухомих торговельних марок та можливість надання їм охорони законодавчо встановлені Сінгапурським договором про право товарних знаків (далі – Сінгапурський договір)[2], який ратифіковано Україною у 2009 р. [3]. Зокрема Сінгапурським договором передбачено, що Договірні сторони, крім традиційних знаків, можуть дозволити реєстрацію рухомих знаків. Проте статтею 2 Сінгапурського договору встановлено, що *«будь-яка Договірна Сторона застосовує цей Договір до знаків, що складаються з позначень, які може бути зареєстровано як знаки відповідно до її права»* [2].

Сінгапурський договір не містить визначення рухомої торговельної марки, разом з тим правилом 3 Правил до Сінгапурського договору про право товарних знаків [4] (далі - Правила) встановлені вимоги щодо представлення цього виду позначення, зокрема якщо заявка містить заяву про реєстрацію рухомого знака, представлення такого знака, на вибір Відомства, має складатись з одного або декількох зображень, що відображують рух

позначення. Відомство також може вимагати, щоб заявник надав опис, який пояснює рух.

Сінгапурський договір не зобов'язує забезпечувати реєстрацію всіх видів знаків, які згадуються у правилі 3(4)-3(10) Правил. Припис правила 3 полягає в тому, що Договірні сторони, які допускають реєстрацію зазначених видів знаків, погоджуються з їх представленням таким чином, як це передбачено правилом. Таким чином, враховуючи те, що рухоме позначення - це серія нерухомих зображень, то процедури подання та експертизи заявок на реєстрацію таких знаків мають свої особливості.

На національному рівні в Україні охорона рухомих торговельних марок забезпечується внутрішнім законодавством. Відповідно до статті 492 Цивільного кодексу України (далі - ЦКУ) *«торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів»* [5].

Згідно пункту 2 статті 5 Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” (далі - Закон) *«об'єктом торговельної марки може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, кольори, форма товарів або їх пакування, звуки, за умови, що такі позначення придатні для відрізнення товарів або послуг одних осіб від товарів або послуг інших осіб, придатні для відображення їх у Реєстрі таким чином, що дає змогу визначити чіткий і точний обсяг правової охорони, що надається»* [6]. Таким чином, як в ЦКУ, так і в Законі закріплено невичерпний перелік позначень, які можуть бути об'єктами торговельних марок.

24 травня 2010 р. для України набув чинності Сінгапурський договір, яким передбачено, що Договірні сторони, крім традиційних знаків, можуть

дозволити реєстрацію зокрема рухомих знаків. Керуючись цими нормами заявники почали подавати заявки на рухомі торговельні марки і в Україні. Проте Сінгапурський договір не зобов'язує держави-учасниці реєструвати передбачені ним види знаків, а лише встановлює можливі види торговельних марок, яким може надаватися правова охорона, але відповідно до права договірної сторони.

Згідно пункту 1.4 Правил складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг, затверджених Наказом Держпатенту України від 28.07.1995 р. № 116, *«об'єктами правової охорони можуть бути такі знаки: словесні у вигляді слів або сполучень літер; зображувальні у вигляді графічних композицій будь-яких форм на площині; об'ємні у вигляді фігур або їх композицій у трьох вимірах; комбінації вищезазначених позначень. Такі знаки можуть бути виконані у будь-якому кольорі чи поєднанні кольорів. Знак може бути звуковим, світловим, а також кольором чи поєднанням кольорів тощо. Такі знаки реєструються Відомством при наявності технічної можливості внесення їх до Реєстру та оприлюднення інформації стосовно їх реєстрації»* [7].

Підсумовуючи вищенаведене, зауважимо, що в Україні жодним із зазначених нормативно-правових актів не визначені умови подання та розгляду заявок на рухомі торговельні марки. Тому, враховуючи відсутність нормативно-правового врегулювання порядку складання та проведення експертизи заявок на такі позначення і технічних можливостей реєстрації та оприлюднення інформації щодо рухомих торговельних марок, до внесення змін у законодавство України рухомі торговельні марки не вважаються такими, що відповідають умовам надання правової охорони в Україні. У зв'язку з цим заявки на їх реєстрацію, на жаль, не приймаються.

Таким чином, наразі досвід підготовки заявок на рухомі торговельні марки та проведення їх експертизи в інших країнах вивчається, проте реєстрація таких торговельних марок в Україні залишається питанням часу.

Список використаних джерел:

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності : СОТ. Угода від 15.04.1994 р. № 091_018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (дата звернення 24.04.2023).
2. Сінгапурський договір про право товарних знаків : ООН. Договір від 27.03.2006 р. № 995_h54. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h54#Text (дата звернення 25.04.2023).
3. Про ратифікацію Сінгапурського договору про право товарних знаків : Закон України від 15.05.2009 р. № 1263-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1263-17#Text> (дата звернення 25.04.2023).
4. Правила до Сінгапурського договору про право товарних знаків : ООН. Правила від 27.03.2006 р. № 995_h58. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h58#Text (дата звернення 25.04.2023).
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 25.04.2023).
6. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення 25.04.2023).
7. Про затвердження Правил складання і подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг : Наказ Держпатенту України від 28.07.1995 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0276-95> (дата звернення 25.04.2023).